

Voorjaarsnota 2025

Samen bouwen we Drenthe! 2023-2027

Voorjaarsnota 2025

Samen bouwen we Drenthe!
2023-2027

Colofon

Dit is een uitgave van de provincie Drenthe.

Inhoud

	Financieel perspectief	8
1	Besturen en samenwerken	15
2	Landelijk gebied	19
3	Leefomgeving en wonen	23
4	Regionale economie en werkgelegenheid	27
5	Mobiliteit en bereikbaarheid	31
6	Energie	35
7	Levendig en sociaal	39
8	Mensen en middelen	43
	Bijlage	47

Voorwoord

Voor u ligt de Voorjaarsnota 2025. We kijken vooruit, bepalen de koers voor het komende jaar en blijven bouwen aan de ambities uit het coalitieakkoord 'Samen bouwen we Drenthe!', waarmee we samen met inwoners en partners werken aan een provincie waarin het prettig wonen, ondernemen en samenleven is.

We zijn halverwege de bestuursperiode. Een goed moment om terug én vooruit te kijken. Dat deden we bij het opstellen van deze Voorjaarsnota. Ook maakten we een korte tussenbalans op ten aanzien van de ambities in het coalitieakkoord. De maatschappelijke opgaven blijven groot: van woningbouw, de aanpak van het landelijk gebied en natuurherstel tot een toekomstbestendige economie, brede welvaart, bereikbaarheid en verduurzaming. Tegelijkertijd verandert het financiële speelveld. De onzekerheid rond de middelen die we van het Rijk moeten ontvangen is nog niet opgelost, maar er zijn tekenen van verbetering. We kiezen daarom voor een evenwichtige benadering: ruimte voor gerichte investeringen, met voldoende flexibiliteit voor toekomstige keuzes.

Zo blijven we werken aan een weerbare overheid door de aanpak van ondermijning voort te zetten. In het landelijk gebied zetten we in op perspectief voor landbouw en natuur, met een gebiedsgerichte aanpak, ruimte voor innovatie en investeringen in natuur. We stimuleren de economie via gerichte steun aan het mkb en innovatieve sectoren. Ook houden we rekening met de mogelijke ruimtelijke effecten van rijksbeleid, zoals ontwikkelingen rond defensie. Goede bereikbaarheid blijft een basisvoorwaarde voor leefbaarheid. We investeren in duurzame mobiliteit en pakken verkeersveiligheid aan door inzet op educatie, gedrag, infrastructuur en handhaving. De energietransitie blijft een prioriteit, met onder meer aandacht voor waterstofprojecten en het oplossen van netcongestie. Via de Sociale Agenda versterken we de basis in dorpen en wijken, met oog voor gezondheid en brede participatie. Cultuur zien we als verbindende kracht. We ondersteunen musea en erfgoed, waaronder Herinneringscentrum Kamp Westerbork. Ook in onze organisatie investeren wij. Door versterking van ambtelijke capaciteit, digitalisering en betere digitale weerbaarheid maken we ons klaar voor de opgaven van de toekomst.

In deze voorjaarsnota doen we voorstellen voor nieuw beleid en maatregelen om de begroting op termijn structureel in balans te brengen. Onder meer door inzet op ondermijning, natuurbeheer en waterkwaliteit. Daarnaast investeren we in versnelling van woningbouw, voeren we de nieuwe Milieustrategie uit en ondersteunen we dierhouders bij de omgang met wolven. Ook werken we aan betere verbindingen, onder andere door de reactivering van de buslijn Emmen–Meppen. En we stellen voor extra middelen beschikbaar te stellen voor grote sportevenementen in Drenthe.

Deze voorjaarsnota biedt richting én ruimte. Richting voor het hier en nu en ruimte voor de keuzes van volgende colleges. We kijken uit naar het gesprek met Provinciale Staten over de keuzes die we daarin samen maken en die we vervolgens uitwerken voor de Begroting 2026.

College van Gedeputeerde Staten

Financieel perspectief

Financieel perspectief

Het financieel perspectief in deze Voorjaarsnota 2025 vormt de basis voor het opstellen van de Begroting 2026. Dit perspectief sluit aan op het coalitieakkoord "Samen bouwen we Drenthe!" en de beleidsagenda's die de afgelopen jaren zijn vastgesteld. Daarbij wordt het bestaande beleid geactualiseerd op basis van nieuwe ontwikkelingen, wettelijke verplichtingen en bestuurlijke keuzes. Tegelijkertijd werken we toe naar een structureel sluitende meerjarenbegroting. Verder wordt aandacht besteed aan de voorstellen voor nieuw beleid die vanuit het college geformuleerd zijn. Daarbij is het van belang scherp zicht te houden op de beschikbare financiële ruimte en op de mate waarin beleidsvoorstellen – zowel incidenteel als structureel – financieel uitvoerbaar zijn.

Financieel perspectief: beginstand 1e Actualisatie 2025

Bij de voorbereiding van de Voorjaarsnota 2025 is uitgegaan van een financieel perspectief zoals zich dat na de 1e Actualisatie 2025 voordoet. Daarbij gaat de aandacht vooral uit naar de beschikbare vrije bestedingsruimte en de verwachte stand van de Reserve voor algemene doeleinden.

Stand van de Reserve voor algemene doeleinden na de 1e Actualisatie 2025

De voor de Voorjaarsnota 2025 relevante stand van de Reserve voor algemene doeleinden is de stand na de Jaarstukken 2024. Conform de Nota begrotingsregels provincie Drenthe 2024 (artikel 2) is bij de Jaarstukken 2024 voorgesteld het overgebleven rekeningsaldo van € 14.265.614,-- over 2024 aan de Reserve voor algemene doeleinden toe te voegen. Die komt dan op de volgende stand uit:

Reserve Algemene doeleinden	2025	2026	2027	2028
Saldo einde jaar voor mutaties	34.499.916	34.499.916	34.499.916	34.499.916
Onttrekking Reserve	-2.380.000	-	-	-
1e Actualisatie 2025	-2.380.000	-	-	-
Toevoeging Reserve	-	1.115.000	1.265.000	-
1e Actualisatie 2025	-	1.115.000	1.265.000	-
Nieuw saldo einde jaar na mutaties	32.119.916	33.234.916	34.499.916	34.499.916

In totaal bevat de reserve momenteel een bedrag van € 32.119.916,--. Als we daarbij vasthouden aan een "bodem" in de reserve van € 5 miljoen en het voornemen van het College om jaarlijks € 7 miljoen uit een eventueel rekeningresultaat toe te voegen, blijft voor de Begroting 2026 een bedrag beschikbaar van € 20.119.916,-- voor incidentele inzet.

Stand van de vrije bestedingsruimte na de 1e Actualisatie 2025

De vrije bestedingsruimte, zoals vastgesteld na de 1e Actualisatie 2025 (en na verwerking van eventuele tussentijdse Statenstukken), vormt het startpunt van dit financiële perspectief. Dit levert de volgende beginstand op:

Vrije bestedingsruimte bij aanvang	2025	2026	2027	2028	2029
Vrije bestedingsruimte voor wijziging	11.980.302	-2.597.205	-1.402.430	273.574	9.507.863
Mutaties 1e Actualisatie 2025	-289.151	-2.833.407	-3.290.257	-3.155.854	-2.903.049
Vrije bestedingsruimte na 1e Actualisatie	11.691.151	-5.430.612	-4.692.687	-2.882.280	6.604.814

Als onderdeel van de productie van de Voorjaarsnota 2025 heeft een doorlichting plaatsgevonden van de provinciale budgetten. Omdat vooraf al duidelijk was, dat de Begroting 2026 mogelijk niet sluitend zou zijn, is aanvullend een pakket ombuigingsmogelijkheden opgesteld. Dit pakket bevat voorstellen die naar het oordeel van het college op korte termijn uitvoerbaar en realistisch zijn en die kunnen worden meegenomen in de Begroting 2026.

De vrije bestedingsruimte komt na het verwerken van het ombuigingspakket op de volgende stand uit.

Ombuigingen	2025	2026	2027	2028	2029
Verzekeringen	-	20.000	20.000	20.000	20.000
Kwaliteit van dienstverlening	-	5.000	5.000	5.000	5.000
GS representatiekosten	-	20.000	20.000	20.000	20.000
Domeinstaf LG Natuur en Landschap	500.000	500.000	500.000	500.000	500.000
Nationale Parken	140.000	140.000	140.000	140.000	140.000
Regio Groningen-Assen (verdeling)	-	326.000	326.000	326.000	326.000
Projecten economische structuur	-	150.000	150.000	150.000	150.000
Projectenbudget tijdelijk personeel	-	20.000	20.000	20.000	20.000
Compensatie Zeeland incidenteel	-	106.665	106.665	106.665	106.665
Verlagen PBDI-budget	-	50.000	50.000	50.000	50.000
IDA Netwerkbeheer	-	100.000	100.000	100.000	100.000
IDA Oracle	-	-	50.000	50.000	50.000
Totaal ombuigingen	640.000	1.437.665	1.487.665	1.487.665	1.487.665
Vrije bestedingsruimte na ombuigingen	12.331.151	-3.992.947	-3.205.022	-1.394.615	8.092.479

Bij deze tabel hoort een korte toelichting op hoofdlijnen.

- De voorgestelde ombuigingen op verzekeringen, abonnementen en GS-representatiekosten betreffen kostenbudgetten die verlaagd kunnen worden zonder dat de dienstverlening door de provincie in gevaar komt.
- De ombuiging van € 500.000,-- op natuur en landschap betreft het niet benutten van een budget dat voortkomt uit een structurele bijdrage voor de uitvoering van het Drents Programma Landelijk Gebied (DLPg).
- Bij de Nationale Parken blijkt sprake te zijn van een dubbeltelling van de provinciale bijdrage aan het IVN-Consulentschap; die kan dus lager worden geraamd.
- De ombuiging op de Regio Groningen-Assen betreft een meevaller die voortkomt uit de verdeling van de provinciale bijdragen; de bijdrage van Drenthe valt lager uit.

- Bij projecten op het gebied van de economische structuur gaat het om een verlaging van de structurele middelen die beschikbaar zijn voor cofinanciering.
- Het projectenbudget tijdelijk personeel betreft een budget dat concernbreed wordt ingezet. Jaarlijks wordt hiervan een substantieel deel niet uitgegeven.
- De compensatie van Zeeland betreft een "weeffout" in de verdeling van de algemene uitkering uit het provinciefonds; in de nieuwe verdeelsystematiek is dit probleem opgelost.
- Het verlagen van het PBDI-budget is op basis van het feitelijk gebruik mogelijk zonder dat de rechten van en aanspraken door het personeel daarbij in gevaar komen.
- De ombuigingen op het vlak van IDA worden mede mogelijk gemaakt door het "uitfaseren" van Oracle en het geheel overgaan op producten van Microsoft.

In voorgaande tabel is te zien dat de tekorten na verwerking van het pakket ombuigingen kleiner zijn geworden, maar nog niet zijn opgelost. Vooruitlopend op de Begroting 2026 zijn enige inschattingen gemaakt van financiële ontwikkelingen die in deze Voorjaarsnota 2025 nog niet meegenomen zijn. Zo wordt verwacht dat de opbrengst van de opcenten op de motorrijtuigenbelasting (MRB) stijgt. Op het moment van totstandkoming van deze Voorjaarsnota 2025 is de hoogte daarvan echter onzeker. Er is een discussie over de juistheid van de raming van de Belastingdienst en het is nog onduidelijk hoe de afschaffing van de tariefkortingen voor zuinige en elektrische voertuigen zal worden doorgevoerd. Voorlopig hanteren we daarom dezelfde inschatting als opgenomen in de Begroting 2025, zoals vermeld in de paragraaf Lokale heffingen.

Ook de ontwikkeling van de algemene uitkering uit het provinciefonds is onzeker. De invoering van de nieuwe verdeel-systeematiek zou gunstig kunnen uitpakken voor Drenthe. Hoe groot het voordeel precies zal zijn en wanneer dat ingaat is op dit moment nog niet bekend. Daarom gaan we uit van een conservatieve inschatting van de voordelen.

Inschattingen	2025	2026	2027	2028	2029
Inschatting MRB wijzigingen n.a.v. belastingplan 2025	1.200.000	2.500.000	2.500.000	2.500.000	2.500.000
Inschatting wijziging provinciefonds	-	-	2.000.000	6.000.000	6.000.000
Cultuurnota budget 2028	-	-	-	-2.000.000	-
Sociale agenda 2024-2029	-	-	-	-2.500.000	-2.500.000
Agenda recreatie en toerisme	-	-	-	-2.425.000	
Totaal inschattingen	1.200.000	2.500.000	4.500.000	1.575.000	6.000.000
Vrije bestedingsruimte na inschattingen	13.531.151	-1.492.947	1.294.978	180.385	14.092.479

Bij de inschattingen wordt ook rekening gehouden met het na de collegeperiode nog incidenteel doorlopen van enige beleidsagenda's voor de resterende looptijd van die agenda's. Daarbij worden alle lopende beleidsagenda's in het algemeen meegenomen voor de resterende duur van de collegeperiode, behalve enkele beleidsagenda's die een specifieke looptijd hebben die iets na de huidige coalitieperiode doorloopt. Daarvoor wordt een inschatting gemaakt voor de jaren 2028 en 2029. De betreffende bedragen worden in de Voorjaarsnota 2025 niet verder meegenomen, maar het is de bedoeling dat dit in de Begroting 2026 wel gebeurt.

Er is nu alleen in 2026 nog een incidenteel tekort te zien. In deze Voorjaarsnota 2025 gaan we ervan uit dat we dit tekort in 2026 incidenteel dekken conform de regels van Notitie incidenteel/structureel van Commissie BBV.

Voorstellen voor nieuw beleid: samenvattend overzicht

In deze Voorjaarsnota 2025 zijn meerdere voorstellen voor nieuw beleid opgenomen. Deze zijn in principe incidenteel van aard. Slechts enkele zijn structureel. De beleidsvoornemens worden in de Voorjaarsnota 2025 hierna per programma nader toegelicht. De beleidsvoornemens zijn de volgende:

Beleidsvoornemens	2025	2026	2027	2028	2029
Voortzetting inzet op Bibob & Ondernijning	-	-175.869	-175.869	-175.869	-175.869
Vervolg op pilot vaste post Public Affairs in Den Haag	-	-132.000	-132.000	-	-
Drenthe wolfvrije regio (inzet personeel)	-	-300.000	-300.000	-	-
Drenthe wolfvrije regio (subsidieregeling)	-	-665.000	-665.000	-	-
Drenthe wolfvrije regio (overige uitvoeringskosten)	-	-220.000	-145.000	-	-
Continuering natuurbeheer	-2.027.000	-5.018.000	-5.032.000	-5.085.000	-7.818.000
Intensivering uitvoering KRW projecten	-	-300.000	-300.000	-	-
Dekking reserve natuur continuering natuurbeheer	2.027.000	5.018.000	5.032.000	5.085.000	7.818.000
Uitvoering Milieustrategie Drenthe (uitbreiding 3,5 fte)	-	-350.000	-350.000	-350.000	-350.000
Kennisontwikkeling en monitoring milieuexpertise	-	-150.000	-150.000	-	-
Onderzoek milieuanalyse	-	-	-100.000	-	-
Extra middelen woonopgave	-500.000	-1.695.000	-1.000.000	-	-
Veiligheidsmaatregelen N34	-	-44.000	-44.000	-44.000	-44.000
N371 Assen-West (voorbereidingskrediet)	-	-150.000	-	-	-
Busverbinding Emmen-Meppen	-	-300.000	-300.000	-	-
Uitbreiding incidentele middelen sport	-	-500.000	-	-	-
Ophoging investeringen grote musea	-	-2.500.000	-2.500.000	-	-
Totaal nieuw beleid	-500.000	-7.481.869	-6.161.869	-569.869	-569.869
Totaal 2025 tot en met 2029	-15.283.476				

In bovenstaand overzicht zijn twee structurele voorstellen meegenomen. Van deze voorstellen valt het volgende (deel)overzicht te geven:

Structurele beleidsvoornemens	2025	2026	2027	2028	2029
Uitvoering Milieustrategie Drenthe (uitbreiding 3,5 fte)	-	-350.000	-350.000	-350.000	-350.000
Veiligheidsmaatregelen N34	-	-44.000	-44.000	-44.000	-44.000
Totaal inschattingen	-	-394.000	-394.000	-394.000	-394.000
Vrije bestedingsruimte na inschattingen en structurele voornemens	13.531.151	-1.886.947	900.978	-213.615	13.698.479

In vrijwel alle gevallen wordt een beroep gedaan op de vrije bestedingsruimte. Een uitzondering hierop is het voorstel voor de continuering van het natuurbeheer, waarvoor middelen via de Reserve natuur worden ingezet. De twee structurele voorstellen worden gedekt vanuit de vrije ruimte.

Vanwege de beperkte omvang van deze ruimte en het belang om ruimte te behouden voor keuzes van een volgend college, stellen we voor om alle nieuwe beleidsvoornemens in eerste aanleg alleen incidenteel te honoreren en te dekken voor de resterende duur van de huidige Collegeperiode (t/m 2027). Voor het dekkingsplan houdt dit in, dat dekking kan plaatsvinden vanuit de Reserve voor algemene doeleinden. Voor de jaren 2028 en daarna is het aan het volgende College van GS om een eigen afweging te maken. Daarbij wordt dan ook een definitief dekkingsplan opgesteld. Dit geldt ook voor eventuele (structurele) voortzetting van de beleidsagenda's die vorig jaar rondom de Begroting 2025 vastgesteld zijn. Voortzetting van deze beleidsagenda's is niet vanzelfsprekend en wordt na het einde van de looptijd vooralsnog dan ook niet (meer) begroot. Voor de looptijd van de huidige agenda's na afloop van de collegeperiode geldt, dat wij bij de Begroting 2026 de resterende looptijd financieel meenemen. Als daarna structurele voortzetting wenselijk en haalbaar gevonden wordt, kan dit op basis van voorstellen in de volgende collegeperiode gebeuren.

Het dekkingsplan voor de incidentele onderdelen van dit financieel perspectief is relatief eenvoudig. Aan het begin van het financieel perspectief hebben we geconstateerd dat er voor een incidenteel dekkingsplan in de Reserve voor algemene doeleinden in totaal een bedrag van € 20.119.916,-- beschikbaar is voor incidentele dekking van voorstellen. Die voorstellen komen opgeteld tot en met 2029 neer op een totaalbedrag van € 13.707.476,-- (het totaal van alle voorstellen, exclusief de structurele dekking voor veiligheidsmaatregelen op de N34 en Uitvoering Milieustrategie Drenthe). Dan blijft er op dit moment nog een bedrag van € 6.412.440,-- beschikbaar in de Reserve voor algemene doeleinden voor toekomstige inzet.

Het dekkingsplan voor de structurele onderdelen en de aannames voor na de collegeperiode is minder zeker. Dit is sterk afhankelijk van de ontwikkeling van de opbrengsten uit de opcenten op de MRB en de algemene uitkering uit het provinciefonds. Daarnaast zijn nog niet alle voornemens uitgewerkt naar concrete bedragen. Dit geldt bijvoorbeeld voor het groot onderhoud van de provinciale infrastructuur. Als uitvloeisel van de Nota onderhoud kapitaalgoederen wordt hiervoor een meerjarenonderhoudsprogramma (MJOP) uitgewerkt. Hierbij gaat het om substantiële budgetten. Voor het reguliere (klein) onderhoud zijn de budgetten geactualiseerd bij de 1e Actualisatie 2025. Voor het variabel (groot) onderhoud moet dit nog gebeuren, waarbij het de bedoeling is vanuit het assetmanagement te komen tot de vorming van een voorziening. Voor de dekking in de tussenliggende periode is vanuit de Reserve groot onderhoud vooralsnog € 3,4 miljoen beschikbaar.

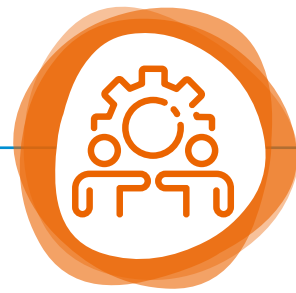
De dekking van de beleidsagenda's na deze collegeperiode is ook onderdeel van die onzekerheid. Als de ontwikkeling van de structurele baten tegenvalt, is er ook geen dekking voor het laten doorlopen van de betreffende beleidsagenda's. Veel van deze middelen zijn bovendien ingezet via begrotingssubsidies en daarmee beperkt flexibel. Er is daarom op korte termijn scherpe monitoring nodig.

Duidelijk is dat de komende jaren niet alles meer kan. De financiële mogelijkheden zijn beperkt. De Reserve voor algemene doeleinden bevat nog middelen, maar is beperkt in omvang en de structurele ruimte laat vooralsnog weinig speelruimte toe. Zoals het nu lijkt, zal het zelfs moeilijk zijn om tegenvallers op te vangen.

Dit vraagt om heldere keuzes en bestuurlijke prioritering. Steeds vaker zal gelden: wie het ene wil, moet het andere laten. Dat kan inhouden dat we daadwerkelijk ombuigingen doorvoeren, ook als die bestuurlijk of maatschappelijk voelbaar zijn. In de aanloop naar die afweging is het belangrijk om kritisch te blijven op het gebruik van overhevelingen. Realistisch ramen en tijdig keuzes maken dragen bij aan een houdbare financiële koers.

Bestuur en samenwerken

1 Besturen en samenwerken

Verbindend besturen is onze bestuursstijl. Dat is niet meteen georganiseerd en geregeld, maar we doen het elke dag een stukje beter. Als bestuur en organisatie maken we hierin zichtbare stappen en zijn we op zoek naar wat past bij Drenthe. We doen ervaring op met nieuwe manieren van samenwerken met onze inwoners. Naast de taken die we als provincie moeten uitvoeren, maken we keuzes in waar we voor gaan en waar we van zijn. Bestuur en medewerkers zijn trots op Drenthe. We dragen dit met verve uit en zetten Drenthe op de kaart.

Versterking Public Affairs in Den Haag

Gezien en gehoord worden in Den Haag is steeds belangrijker. De Rijksoverheid kijkt steeds vaker naar de decentrale overheden voor het adresseren van nationale uitdagingen, zoals de stikstofopgave, de energietransitie of het realiseren van milieudoelen. Met onze partners bij het Rijk en de Tweede Kamer werken wij daarnaast samen aan een goede verankering van de Drentse belangen in nationaal beleid en initiatieven. Daarbij brengen we onze Drentse belangen en projecten actief onder de aandacht. De ambities uit het coalitieakkoord "Samen bouwen we Drenthe!" en de politieke dynamiek vragen om een versterking van onze aanwezigheid in Den Haag.

Participatie

Sinds eind 2023 is een regisseur participatiebeleid actief. Deze werkt aan een beleidskader dat in 2025 aan uw Staten wordt voorgelegd. Het kader beoogt meer samenhang in de manier waarop we inwoners, bedrijven en maatschappelijke partijen betrekken bij beleid en uitvoering. Voor de implementatie kunnen extra middelen nodig zijn, onder meer voor versterking van ambtelijk vakmanschap en ondersteuning van participatieve instrumenten zoals het Burgerberaad. De (financiële) consequenties hiervan worden later dit jaar bij vaststelling van het beleidskader of bij het indienen van concrete voorstellen rond uitvoering duidelijk gemaakt en aan PS voorgelegd.

Bibob & Ondernijning

Op basis van eerdere besluitvorming is extra capaciteit vrijgemaakt voor de aanpak van ondernijning en de toepassing van de Wet Bibob. Het is van groot belang dat de provinciale organisatie weerbaar is tegen ondernijning, niet alleen op het gebied van beleid, maar ook in de uitvoering van processen zoals subsidies, aanbestedingen, (vastgoed)transacties en vergunningen. Daarmee zetten we stappen om onze organisatie weerbaarder te maken tegen criminele invloeden, zowel beleidsmatig als in de uitvoering van vergunningverlening, subsidies en aanbestedingen. Deze inzet sluit aan op de Drentse aanpak ondernijning (DAO). Eind 2025 vindt een evaluatie plaats.

Ontwikkelperspectief Zuid- en Oost-Drenthe

De regio Zuid- en Oost-Drenthe is door het Rijk aangewezen als één van de elf pilotregio's binnen het programma Elke Regio Telt! (ERT!). Het doel is een andere manier van samenwerking tussen Rijk en regio, gericht op structurele investeringen in leefbaarheid en vitaliteit. Inmiddels is ERT! overgegaan in de Rijksregeling Nationaal Plan Vitale Regio's (NPVR). Samen met de Zuid- en Oost-Drentse gemeenten werken wij aan een ontwikkelperspectief met een meerjarig uitvoerings- en investeringsprogramma. Dit vormt de basis voor gesprekken met het Rijk over de noodzakelijke investeringen in onze regio. De provincie vervult hierbij een actieve en verbindende rol.

VOORSTELLEN VOOR DE BEGROTING 2026

Voortzetting inzet op Bibob & Ondernijning

De eerste resultaten en inspanningen op het gebied van Bibob en Ondernijning tonen aan dat een meerjarige aanpak noodzakelijk is om structurele veranderingen door te voeren en blijvende resultaten te behalen. Daarom stellen wij voor om de inzet die in 2024 en 2025 beschikbaar is, met vier jaar te verlengen. Hiermee kunnen we de opgebouwde capaciteit behouden en gericht blijven werken aan een integrale en weerbare overheid.

Voortzetting pilot vaste post Public Affairs in Den Haag

Vanaf 2025 starten wij met een pilot waarin een vaste medewerker Public Affairs structureel aanwezig is in Den Haag. Als deze aanpak effectief blijkt, willen wij deze structureel voortzetten. Vooruitlopend daarop stellen wij voor om de pilot gedurende de resterende looptijd van het huidige coalitieakkoord (tot en met 2027) incidenteel te financieren. Dit biedt ruimte om tijdig te evalueren en zo nodig structurele keuzes te maken.

FINANCIËLE SAMENVATTING

Programma 1	2025	2026	2027	2028	2029
Voortzetting inzet op Bibob & Ondernijning	-	-175.869	-175.869	-175.869	-175.869
Vervolg op pilot vaste post Public Affairs in Den Haag	-	-132.000	-132.000	-	-
Totaal voorstellen nieuw beleid	-	-307.869	-307.869	-175.869	-175.869

Landelijk gebied

2 Landelijk gebied

Drenthe heeft ruim 85% landelijk gebied. Wij geloven in de mogelijkheden om landbouw en natuur in samenhang te ontwikkelen. Daarvoor geven we vakmanschap van ondernemers en organisaties de ruimte. Onze aanpak is waar mogelijk gebiedsgericht, zodat opgaven en oplossingen elkaar versterken. We komen wettelijke doelen voor de instandhouding van natuur na, gaan van keukentafel naar tekentafel en nemen geen onomkeerbare besluiten als we niet weten wat het effect is op het bereiken van de doelen. Daarnaast vragen de opgaven vanuit de Kaderrichtlijn Water om een gerichte en gezamenlijke inzet om de waterkwaliteit structureel te verbeteren.

Landbouw en vergunningverlening

Met het verdwijnen van het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) is het bouwwerk voor de integrale aanpak van de opgaven in het landelijk gebied verdwenen. Tegelijkertijd blijven wettelijke doelen onverminderd van kracht. Met het vastlopen van de vergunningverlening neemt de druk om te acteren op zowel provincie als Rijk toe. Tot nu toe ontbreekt hiervoor echter een helder en eenduidig perspectief. Hoe langer een geborgde aanpak uitblijft hoe groter en zwaarder de ingrepen zullen worden in een steeds korter tijdsbestek met de huidige wettelijke kaders. Voor ons blijft van belang dat landbouwgrond behouden blijft, tenzij anders overeengekomen. Enerzijds om als Drenthe een bijdrage te kunnen blijven leveren aan de nationale en Europese voedselzekerheid. Daarnaast om perspectief te kunnen bieden aan de huidige en toekomstige agrarische ondernemers.

Afhankelijk van de generieke maatregelen van het Rijk zal duidelijk worden hoe groot de provinciale inzet zal worden. Voor 2025 en de jaren daarna voorzien wij in ieder geval een zwaardere inzet op de gebiedsprocessen. Doelsturing is een belangrijk instrument in de gebiedsprocessen. We blijven hier onverminderd op inzetten en zijn ook met het Rijk in gesprek over een geborgde en structurele aanpak in het kader van doelsturing.

In december 2024 heeft de Raad van State een uitspraak gedaan die vergunningverlening op basis van intern salderen bijna volledig tot stilstand heeft gebracht. Ook de gerechtelijke uitspraak van de zaak Greenpeace versus het Rijk heeft verstrekende gevolgen voor opgaven en vergunningverlening in Drenthe. In april 2025 deed de Raad van State ook uitspraak met betrekking tot het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Ook dit kan grote gevolgen hebben voor vergunningverlening dan wel toezicht en handhaving.

De uitvoering van het legalisatieprogramma voor PAS-melders is in februari 2025 beëindigd, terwijl perspectief op vervolgstappen ontbreekt. Hierdoor liggen veel projecten stil en zijn nieuwe ontwikkelingen vrijwel onmogelijk. Zodra vergunningverlening weer op gang komt, zal een inhaalslag nodig zijn op het legaliseren van projecten. Dit betekent naar verwachting een grotere inzet op toezicht en handhaving. De provincie is hierop nog niet ingericht. Ook zal de rolverdeling tussen Rijk en provincies van invloed zijn op onze beleidskeuzes. Wij blijven daarom flexibel en anticiperend sturen op basis van nieuwe landelijke ontwikkelingen.

Natuur

Het dekkingstekort op het Natuurpact is een landelijk probleem. De stijgende kosten voor natuurbeheer zijn niet meegenomen in het oorspronkelijke financiële kader. Alle provincies, waaronder Drenthe, kampen hierdoor met oplopende tekorten. In onze provincie komt dit onder meer tot uiting in de afspraken met Staatsbosbeheer, waar vanaf 2026 een acuut financieringsprobleem ontstaat. Tegelijkertijd willen we blijven voldoen aan wettelijke verplichtingen voor het behoud van natuurwaarden. Indien wij natuurbeheer niet op orde houden, betekent dit dat de ingezette maatregelen voor natuurherstel weer onder druk komen te staan.

Kaderrichtlijn Water (KRW)

We werken samen met partners hard aan de verbetering van de waterkwaliteit in Drenthe om zoveel als mogelijk te voldoen aan de doelen van de Kaderrichtlijn Water (KRW). Sommige fysieke aanpassingen in beekdalen vergen iets meer tijd, maar leiden uiteindelijk wel tot de gestelde doelen. Doelen inzake chemische stoffen zijn moeilijker allemaal te behalen. In de beoordeling van de waterkwaliteit voor de KRW werkt dit vanwege het 'one out, all out' principe sterk door in de uiteindelijke beoordeling van de waterkwaliteit. Het gaat om stoffen die door via lozingen op het riool of rechtstreeks op het oppervlaktewater komen. Belangrijk risico bij onvoldoende waterkwaliteit is dat nieuwe vergunningen niet meer verleend kunnen worden.

VOORSTELLEN VOOR DE BEGROTING 2026

Intensivering uitvoering KRW-projecten

De geïntensiveerde aanpak richt zich op het in kaart brengen van de lozingen en vergunningen, beoordeling van de risico's en het benoemen van maatregelen. We investeren in de ontwikkeling van kennis en kwaliteit en de samenwerking met de medeoverheden. Als onderdeel van de aanpak worden de betreffende bevoegde gezagen gestimuleerd om vergunningen te actualiseren en toezicht en handhaving te intensiveren. De uitvoering wordt door gerichte monitoring bewaakt.

Continuering natuurbeheer

Om het acute tekort in het natuurbeheer op te vangen, stellen wij voor om tijdelijk dekking te bieden vanuit de reserve Natuur. In de huidige begroting is circa € 18,7 miljoen per jaar beschikbaar voor natuurbeheer en monitoring. Vanaf 2025 ontstaat een jaarlijks tekort van ruim € 2 miljoen, oplopend tot € 7,8 miljoen in 2029. De inzet van de reserve betekent dat op programmaniveau andere natuur- en wateropgaven voorlopig niet financieel zijn gedekt. Voor deze opgaven zal in nauwe samenspraak met de Rijksoverheid aanvullende dekking gezocht moeten worden in de komende jaren.

Drenthe als wolfvrije regio

De komst van de wolf in Drenthe heeft geleid tot maatschappelijke onrust, schade en kosten. Wij blijven ons inzetten voor een wolfvrije regio. Nu de juridische status van de wolf in Europa in stappen naar beneden wordt bijgesteld, ontstaan daarvoor mogelijkheden. Daarnaast blijft het van belang het vee zo optimaal mogelijk te beschermen tegen aanvallen. Om dit te bereiken geven we adviezen en hebben we vanaf 18 maart 2025 een nieuwe subsidieregeling voor de aanschaf van wolfwerende rasters.

We blijven ook doorgaan met praktijkonderzoeken om dierhouders, die regelmatig hun vee moeten verplaatsen, te helpen met het plaatsen van goede wolfwerende rasters. We bouwen samen met de dierhouders know-how op over goed werkende wolfwerende rasters en informeren alle dierhouders hierover. Verder bieden we schadecompensatie voor (hobby) boeren en dierhouders/diereigenaren, snelle schadeafhandeling en voorlichting over het omgaan met de wolf. We monitoren de aanwezige wolven zodat we over feiten beschikken en op basis hiervan voorlichting aan onze inwoners kunnen geven.

FINANCIËLE SAMENVATTING

Programma 2	2025	2026	2027	2028	2029
Drenthe wolfvrije regio (inzet personeel)	-	-300.000	-300.000	-	-
Drenthe wolfvrije regio (subsidieregeling)	-	-665.000	-665.000	-	-
Drenthe wolfvrije regio (overige uitvoeringskosten)	-	-220.000	-145.000	-	-
Continuering natuurbeheer	-2.027.000	-5.018.000	-5.032.000	-5.085.000	-7.818.000
Intensivering uitvoering KRW projecten	-	-300.000	-300.000	-	-
Totaal voorstellen	-2.027.000	-6.503.000	-6.442.000	-5.085.000	-7.818.000
Dekking reserve natuur continuering natuurbeheer	2.027.000	5.018.000	5.032.000	5.085.000	7.818.000
Totaal voorstellen nieuw beleid	-	-1.485.000	-1.410.000	-	-

Leefomgeving en wonen

3 Leefomgeving en wonen

Voor elke Drent een (t)huis, dat is onze ambitie. Voldoende passende woningen vinden wij van groot belang. Daarom voelen we de urgentie en medeverantwoordelijkheid om het woningtekort en de -mismatch op te lossen. We willen letterlijk en figuurlijk ruimte creëren, op zoek naar locaties en regels die nieuwe oplossingen mogelijk maken. We stellen bovendien hoge kwaliteitseisen aan onze leefomgeving en de landschappelijke inpassing van nieuwe woningen. En met behoud van de open ruimte in het Drentse landschap, groene 'longen' in steden en dorpen. We streven naar een regierol met een heldere ambitie en visie. We trekken samen op met partners bij het zoeken naar oplossingen en maken afspraken.

Omgevingsbeleid en kwaliteit

We bereiden de vaststelling van de Omgevingsvisie Horizon van Drenthe voor. Hierin is samenhang tussen de fysieke leefomgeving, woningbouw, klimaatadaptatie en gezondheid geborgd. Nieuwe woningbouwprojecten moeten bijdragen aan leefkwaliteit, landschappelijke inpassing en behoud van open ruimte.

Wonen

Ons uitgangspunt voor wonen is: voor elke Drent een (t)huis. De woningbouwopgave in Drenthe is groot en urgent. Op basis van de Regionale Woondeals is afgesproken om 16.200 woningen te realiseren. De Woonagenda 2024-2028 geeft richting aan onze inzet. In 2024 zijn 1.542 woningen toegevoegd. Om het bouwtempo te verhogen, zetten we in op het versterken van de gebiedsontwikkeling, het verbeteren van de planvoorraad en het begeleiden van diverse wooninitiatieven. De Drentse versnellingstafel helpt bij het versnellen van woningbouwprojecten. Dit nieuwe samenwerkingsplatform brengt overheden, woningcorporaties, bouwbedrijven, ontwikkelaars en beleggers samen om knelpunten in woningbouwprojecten op te lossen. Het doel: sneller meer mensen in Drenthe aan een passende woning helpen.

De provincie ondersteunt de woningbouw in Drenthe met: de inzet van het impulsteam Wonen, een subsidieregeling voor inhuur personele capaciteit, een regeling voor een bijdrage in onrendabele grondexploitaties woningbouwprojecten en een regeling voor een bijdrage in woningsplitsing en transformaties (herstructurering). Onze succesvolle ondersteuning van wooninitiatieven zetten we door. Evenals het begeleiden van flexwoon-projecten. In het coalitieakkoord is vastgelegd dat nieuwbouw betaalbaar moet zijn. Via de Regionale Woondeals sturen we op voldoende aantallen betaalbare woningen. Hierin gaan we door met de huidige inzet: in de Regionale Woondeals houden we vast aan 30% sociale huur als onderdeel van minimaal 2/3 deel betaalbaar van de totale woningbouw op provinciaal en regionaal niveau. Hier nemen we in de toekomst ook een meer toezichthoudende rol op ons, door te monitoren of de afspraken ook echt worden gehaald. We zetten in op het betaalbaar houden van woningen. We verkennen de mogelijkheid om ons aan te sluiten bij het nationale fonds Koopstart of Koopgarant. Ook blijven we ons inzetten op het meer stimuleren van circulair bouwen in onze provincie.

Defensie en ruimtegebruik

De Rijksoverheid heeft aangegeven extra ruimte nodig te hebben voor Defensie. In het Nationaal Programma Ruimte voor Defensie (NPRD) worden diverse alternatieven onderzocht. Enkele van deze alternatieven kunnen gevolgen hebben voor de leefomgeving en beschikbare ruimte in Drenthe.

Naar verwachting wordt medio april 2025 een ontwerpnota gepubliceerd. Definitieve besluitvorming volgt naar verwachting in de zomer van 2025. De mogelijke impact op onze provincie zal pas daarna duidelijk worden. Wij volgen dit proces nauwgezet en brengen waar nodig de Drentse belangen onder de aandacht. Daarbij letten we op de belangen van zowel de inwoners als van de ondernemers.

Milieu

Op onderdelen is sprake van zorg over de kwaliteit van de Drentse leefomgeving. We zien dat op grond van onze monitoringsresultaten voor lucht, water en bodem. En dat gaat steeds vaker gepaard met reacties vanuit de omgeving, bijvoorbeeld over het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Er dienen zich telkens nieuwe milieuvraagstukken en -risico's aan (denk aan PFAS, medicijnresten, dumpen drugsafval) en die vereisen nieuwe keuzes en maatregelen. Zeker gezien de toenemende druk op de ruimte, wordt het beschermen van onze fysieke leefomgeving en daarmee de veiligheid en gezondheid van onze inwoners een steeds grotere uitdaging.

Ons milieubeleid vindt zijn grondslag in Europese en nationale wetgeving. Sinds 1 januari 2024 is de Omgevingswet van kracht die de milieutaken verbreed naar de fysieke leefomgeving en dan vooral op het gebied van gezondheid. Ook brengt deze nieuwe wet een andere werkwijze met zich mee: er wordt een meer proactieve, integrale en gebiedsgerichte aanpak van ons milieu (leefomgeving) verlangd. In 2025 wordt naar verwachting het nieuwe Nationaal Milieuprogramma vastgesteld en in 2030 komen er aanscherpingen voor de normen van de luchtkwaliteit. Onze huidige milieustrategie stamt uit 2016 en wordt daarom geactualiseerd. De nieuwe Milieustrategie Drenthe richt zich op gezondheid, veiligheid en het op orde brengen van de wettelijke basis. De uitvoering loopt tot en met 2027, maar kent een structureel karakter.

Klimaatadaptatie

De gevolgen van klimaatverandering raken alle beleidsterreinen. Met behulp van opgavegericht samenwerken en de Omgevingsvisie zorgen we voor integratie van klimaatadaptatie in beleid en uitvoering. Nationaal wordt de aanpak in de Nationale Adaptatie Strategie verwoord (nieuwe NAS 2026 gereed, aansluitend op NUPKA: Nationaal uitvoeringsprogramma Klimaatadaptatie). Het is duidelijk geworden dat herstel van de natuurlijke systemen een belangrijk onderdeel van de strategie vormen. Samenwerking met andere overheden en partijen is hierbij essentieel. Investerings in herstel van natuurlijke systemen en samenhangende maatregelen zijn nu noodzakelijk om in de toekomst de maatschappelijke kosten laag te houden.

VOORSTELLEN VOOR DE BEGROTING 2026

Extra middelen woonopgave

In de in december 2024 vastgestelde Woonagenda zijn verschillende opgaven genoemd. Deze opgaven lopen uiteen van de doorontwikkeling Impulsteam (personele samenwerking gemeenten en woningcorporaties) tot aan het opstellen van een volkshuisvestelijk programma. Om deze opgaven te kunnen uitvoeren zijn extra middelen noodzakelijk. Daarnaast opereert het Impulsteam van de provincie Drenthe succesvol om gemeenten en initiatiefnemers te helpen woningbouwprojecten te realiseren. Door dit succes stijgt het aantal verzoeken en opdrachten aan het Impulsteam om hulp te bieden. Er is op dit moment geen financiële ruimte om deze hulp te kunnen bieden. Daardoor blijven verzoeken en opdrachten voorlopig liggen, totdat een eerder ingediend verzoek of opdracht is afgerond.

Daarbovenop zijn er vanuit de landelijke Woontop van december 2024 afspraken gemaakt. Deze gaan over Publiek Private Monitor (PPM), open boeken, parallel plannen en een regionale versnellingstafel. Deze onderdelen worden in de toekomst randvoorwaardelijk voor subsidies voor woningbouwprojecten (WBI, gebiedsbudget). We hebben een woningbouwmonitor, maar deze voldoet naar verwachting nog niet aan PPM. Dit betekent voor ons dat zaken verder doorontwikkeld moeten worden om aan deze voorwaarden te kunnen voldoen. Hiervoor zijn extra middelen noodzakelijk.

Tot slot is door Provinciale Staten een motie woonoffensief aangenomen. Een groot deel van deze motie sluit aan bij de opgaven genoemd in de Woonagenda, de versnellingstafel, de doorontwikkeling van de woningbouwmonitor, de herijking woondeals, de wens om te werken met meer procesmanagers, een betere structurele samenwerking tussen overheid en markt enzovoort. Ook in dit geval leidt dat tot extra personele inzet waarvoor extra middelen noodzakelijk zijn.

Uitvoering Milieustrategie Drenthe, inclusief kennisontwikkeling en onderzoek

Voor de uitvoering van de nieuwe Milieustrategie is structurele versterking van de personele capaciteit nodig. In 2024 was al sprake van een tekort op wettelijke taken. We gaan in de Milieustrategie daarom uit van een groeimodel, om de organisatie de tijd te geven de basis op orde te brengen en de nieuwe werkwijze eigen te maken. De nieuwe activiteiten zijn onderverdeeld in wat wettelijk verplicht is en in wat bestuurlijk is besloten. Voorbeeld is het Schone Lucht Akkoord dat alle provincies hebben ondertekend. Vanaf 2025 breiden we stapsgewijs uit om aan nieuwe wettelijke en bestuurlijke verplichtingen te voldoen en willen we inzetten op een sluitende beleidscyclus. Hiervoor is extra budget nodig, onder andere voor kennisontwikkeling, monitoring, onderzoek en de realisatie van een milieuanalyse in 2027. Een deel van de inzet loopt door na 2027. Effectief betekent dit een extra last van € 350.000,- voor zowel de resterende collegeperiode (2026 en 2027) als de periode daarna. Daarnaast zijn nog middelen noodzakelijk voor de ontwikkeling van milieu-expertise en milieuanalyse.

FINANCIËLE SAMENVATTING

Programma 3	2025	2026	2027	2028	2029
Extra middelen woonopgave	-500.000	-1.695.000	-1.000.000	-	-
Uitvoering Milieustrategie Drenthe (uitbreiding 3,5 fte)	-	-350.000	-350.000	-350.000	-350.000
Kennisontwikkeling en monitoring milieupertise	-	-150.000	-150.000	-	-
Onderzoek milieuanalyse	-	-	-100.000	-	-
Totaal voorstellen nieuw beleid	-500.000	-2.195.000	-1.600.000	-350.000	-350.000

Regionale economie en werkgelegenheid

4 Regionale economie en werkgelegenheid

We bouwen voort op de uitgangspunten Groen, Slim en met impact. Groen door het stimuleren van duurzame en circulaire oplossingen. Slim door het bevorderen van kennis, innovatie en digitalisering. Met impact; daar waar we als provincie het verschil maken, met zoveel mogelijk resultaat voor welvaart en welzijn. We werken proactief, meedenkend en dienstbaar. De aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt heeft prioriteit. Meedoen op de arbeidsmarkt moet voor iedereen mogelijk zijn. Er zijn voldoende kansen voor jongeren om in deze regio te wonen en te werken.

Economie

Met ons regionale economisch beleid, zoals vastgelegd in de Economische Koers Drenthe 2024, versterken we het Drentse bedrijfsleven én dragen we bij aan maatschappelijke opgaven. We richten onze inzet op groei van de arbeidsproductiviteit, onder andere via innovatie, digitalisering en het stimuleren van sectoren met hoge toegevoegde waarde, zoals de industrie. Daarnaast investeren we in (om)scholing in tekortsectoren en verbeteren we de fysieke ruimte voor bedrijvigheid.

De geopolitieke ontwikkelingen leiden tot toenemende aandacht voor Defensie en strategische technologieën en sectoren, zowel in Den Haag als in Brussel. Deze ontwikkelingen bieden kansen voor Drenthe: voor versterking van bedrijven en onderwijs en daarmee voor de brede welvaart in de provincie.

We kunnen het ons in Drenthe niet veroorloven om ons uitsluitend te richten op koplopers. Het versterken van de wendbaarheid en weerbaarheid van het brede bedrijfsleven blijft noodzakelijk. Onze brede mkb-aanpak blijft daarom onverminderd van kracht. Kennisontwikkeling en de toepassing ('verwaardig') daarvan spelen hierin een sleutelrol. Tegelijkertijd zien we dat Drentse bedrijven relatief weinig gebruik maken van nationale en Europese regelingen. De procedures en voorwaarden vormen vaak een drempel. We kijken hoe we bedrijven kunnen helpen om deze drempels te verlagen, onder andere door meer ondersteuning te bieden bij projectontwikkeling.

We blijven gericht investeren in economische clusters die bijdragen aan het verdienvermogen van Drenthe. In de Economische Koers en de Acquisitieagenda Drenthe hebben we duidelijke keuzes gemaakt. We versterken met name de clusters circulaire plastics, medtech & biotech, agrobusiness en maakindustrie. Deze verbinden we actief met nationaal en internationaal beleid. Nieuwe ontwikkelingen, zoals rond Defensie, beoordelen we op hun potentieel voor de Drentse economie.

We verwachten circa € 2,5 miljoen nodig te hebben voor het opzetten van een herstructureringsmaatschappij voor bedrijventerreinen. Voor de cofinanciering zijn wij o.a. in gesprek met het ministerie van Economische Zaken. Om deze herstructureringsmaatschappij op te richten komen we met een voorstel bij Provinciale Staten.

Recreatie en toerisme

Op basis van het coalitieakkoord hebben wij onze ambities voor recreatie en toerisme uitgewerkt in de Agenda Recreatie en Toerisme 2024–2028. Samen met onze partners, waaronder gemeenten, waterschappen en natuurorganisaties, geven wij hier met energie en ambitie uitvoering aan. Voor de looptijd van de huidige agenda na afloop van de collegeperiode geldt, dat wij bij de Begroting 2026 de resterende looptijd financieel meenemen.

Voor de realisatie van een aantal projecten binnen de agenda is cofinanciering essentieel. Samen met onze partners maken wij plannen voor het behouden en versterken van recreatieve infrastructuur. Zoals bekend is de financiële ruimte bij gemeenten de komende jaren onzeker. Dit leidt soms tot vertraging in plannen. Indien wenselijk passen we plannen gezamenlijk aan om toch onze ambities waar te maken.

VOORSTELLEN VOOR DE BEGROTING 2026

Op dit moment volstaan de beschikbare middelen en personele capaciteit binnen dit programma. Waar nodig worden accenten of prioriteiten binnen bestaande budgetten verschoven. De ontwikkelingen rondom innovatie en Defensie kunnen ertoe leiden dat aanvullende inzet gewenst is. Waar het gaat om cofinanciering van projecten en acquisitie fluctueert onze financiële inzet sterk per jaar. Wanneer blijkt dat extra middelen of capaciteit nodig zijn, komen wij met een aanvullend voorstel bij u terug. Vanaf 2028 zullen er weer middelen benodigd zijn voor de stimulering van de regionale economie.

FINANCIËLE SAMENVATTING

Niet van toepassing.

Mobiliteit en bereikbaarheid

5 Mobiliteit en bereikbaarheid

In Drenthe kan iedereen van A naar B reizen. De bereikbaarheid van stad en platteland is goed geregeld, net als de onderlinge verbinding van (kleine) kernen. Het huidige niveau van bereikbaarheid en de kwaliteit van onze infrastructuur blijft op peil. Openbaar en publiek vervoer is voor iedereen toegankelijk en bereikbaar. Als voorzieningen verdwijnen, zorgen we voor gelijkwaardige alternatieven.

Toegankelijke en veilige bereikbaarheid in Drenthe

Met het Uitvoeringsprogramma Strategisch Plan Verkeersveiligheid Drenthe 2022-2026 geven we invulling aan de ambitie Samen richting Nul verkeersslachtoffers. In de praktijk zien we echter dat het aantal verkeersslachtoffers stijgt. Daarom blijven we investeren in educatie, gedragsverandering, handhaving en innovatieve oplossingen.

Mobiliteit op maat

In het Uitvoeringsprogramma Mobiliteit op Maat 2022-2026 zetten we in op bereikbaarheid van voorzieningen voor alle inwoners. Het accent bij het knooppuntennetwerk (hubs) verschuift van mobiliteit naar leefbaarheid. Zo blijven zorg, werk, onderwijs en cultuur bereikbaar, ook in kleinere kernen.

Fiets als duurzaam alternatief

Conform het Uitvoeringsprogramma Fietsagenda Drenthe 2022-2026 is onze inzet het subsidiëren van gemeentelijke projecten op het gebied van:

- Lokale aanpak verkeersveiligheid fiets
 - Ontbrekende schakels in het hoofdfietsnetwerk
 - Doorfietsroutes in en naar steden
 - Gebiedsgerichte maatwerkplannen fietsinfrastructuur
 - Alleen investeren in fietsinfrastructuur is onvoldoende om meer mensen op de fiets te krijgen.
- Aandacht voor Fietsstimulering is van belang.

Adequaat openbaar vervoernetwerk

De treinconcessie op het traject Vechtdallijnen loopt af in 2027. In de voorbereiding van de nieuwe concessie is sociale veiligheid een belangrijk aandachtspunt. Bij de Voorjaarsnota heeft het Rijk € 1,9 miljard bestemd voor de realisatie van de Nedersaksenlijn. We gaan aan de slag met de startbeslissing van de Nedersaksenlijn. Daarnaast is ook € 100 miljoen toegezegd voor de aanpak van de Flessenhals Meppel.

Duurzame oplossingen en innovatie

De transitie naar duurzame mobiliteit kent knelpunten die om aanvullende inzet vragen. We zetten in op regie bij netcongestie, slimme laadoplossingen en het stimuleren van duurzame aandrijving, zoals elektrische voertuigen, groengas en waterstof. Speciale aandacht is nodig voor betaalbaarheid en toegankelijkheid. Met name voor kwetsbare doelgroepen en in het buitengebied is dit van belang. Terwijl de uitdagingen toenemen loopt in 2026 de financiering van zowel de Regionale Agenda Laadinfrastructuur als gedragsaanpak Drenthe Reist Duurzaam af.

Kerntaken onderzoek en samenwerking

Conform Europese regelgeving werken we aan digitale beschikbaarheid van actuele mobiliteitsdata binnen het Digitaal Stelsel Mobiliteit. Ook datagedreven werken en sturen in de mobiliteit vragen aandacht.

In het kader van rechtmatigheid moet uitvoering van deze wettelijke monitoringstaak vanaf 2026 verzorgd worden door een via een Europese aanbesteding te contracteren leverancier. De aanbesteding wordt in 2025 uitgevoerd. De uitgaven voor realisatie en exploitatie van de monitoringstaak nemen hierdoor toe. In de Begroting 2026 wordt de toename in kosten nader geduid.

In stand houden en beheren van onze fysieke infrastructuur

Het geactualiseerde Meerjaren Onderhoudsprogramma leidt tot een zwaardere druk op de begroting. Te meer omdat de Reserve Groot Onderhoud conform de Financiële verordening provincie Drenthe 2024 wordt vervangen door een voorziening. De instandhoudingskosten van infrastructuur nemen toe als gevolg van de keuze voor veilig werken, in relatie tot het bevorderen van doorstroming.

Aanbesteding Monitoring

Als gevolg van de benodigde Europese aanbesteding voor de monitoringstaak nemen de jaarlijkse kosten vanaf 2026 toe. Het daartoe benodigde jaarlijkse budget vanaf 2026 wordt in de Begroting 2026 nader geduid.

VOORSTELLEN VOOR DE BEGROTING 2026

Veiligheidsmaatregelen N34

We voeren de komende periode een aantal tijdelijke maatregelen uit om de doorstroming en daarmee de verkeersveiligheid bij het verkeersplein Gieten te bevorderen. Het gaat om het realiseren van een bypass Assen-Emmen, omleidingsmaatregelen bij de afrit Gieten, het realiseren van een busbaan en aanpassingen bij de HUB. Deze werkzaamheden zijn begroot op € 2.6 miljoen. Het Rijk neemt hiervan € 1.3 miljoen voor haar rekening. Als provincie financieren wij de resterende € 1.3 miljoen.

N371 Assen-West

Het onderliggend wegennet bestaat uit de gemeentelijke Balkenweg die richting de westzijde overgaat in de provinciale N371 richting o.a. de kernen (Boven)Smilde en Norg. Toekomstige verkeersaantrekkende werking maakt dat de huidige inrichting de grenzen van haar capaciteit bereikt en het verkeer niet langer kan afwikkelen. In de spitsperiode leidt dit in de huidige situatie al tot terugslag op de afrit van de A28. De raming voor het startende voorbereidingskrediet voor aanpassingen betreft € 150.000,--.

Herstel busverbinding Emmen-Meppen

In de coronaperiode is de internationale busverbinding Emmen-Meppen komen te vervallen. Herstel van deze verbinding is opgenomen in de Duitslandagenda. Op basis van een gedeelde verantwoordelijkheid met de Landkreis Emsland wordt uitgegaan van een 50/50 financiering. De provinciale bijdrage wordt geraamd op in totaal € 600.000,--. Tevens is uit een enquête ten behoeve van een nieuwe mobiliteitsprogramma in de Landkreis Emsland gebleken dat het herstel van deze buslijn in de top 5 van de inwoners zit.

FINANCIËLE SAMENVATTING

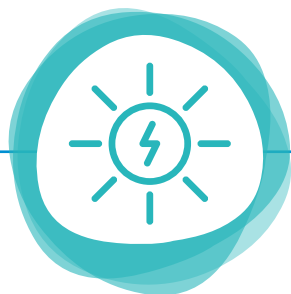
Programma 5	2025	2026	2027	2028	2029
Veiligheidsmaatregelen N34	-	-44.000	-44.000	-44.000	-44.000
N371 Assen-West (voorbereidingskrediet)	-	-150.000	-	-	-
Busverbinding Emmen-Meppen	-	-300.000	-300.000	-	-
Totaal voorstellen nieuw beleid	-	-494.000	-344.000	-44.000	-44.000

Energie

Foto: Martin Hogeboom

6 Energie

Drenthe staat voor grote uitdagingen én kansen in de energietransitie. We werken samen met inwoners, bedrijven en overheden aan een toekomstbestendig energiesysteem. De opgave blijft onverminderd groot, we kunnen ons daarom niet permitteren om op één techniek te focussen. We moeten open blijven staan voor alle opties om Drentse ambities te behalen. We zetten extra in op de uitvoering van de verduurzaming van woningen, bedrijven en maatschappelijk vastgoed. Waterstof, slimme netwerken en hernieuwbare energiebronnen spelen een steeds grotere rol. Tegelijkertijd vraagt de industrie om een sterke concurrentiepositie en een betrouwbare energie-infrastructuur. Ook in mobiliteit maken we duurzame keuzes: we stimuleren slimme laadoplossingen, waterstof en groengas om de druk op het energienet te verminderen en emissies terug te dringen.

In deze Voorjaarsnota schetsen we hoe we met beleid en samenwerking Drenthe klaarstomen voor een duurzame, betaalbare en haalbare energietoekomst. Samen maken we de provincie klaar voor 2030 en verder.

Wonen, werken en leven in Drenthe

Om in 2030 40% van het gebouwgebonden energieverbruik uit hernieuwbare bronnen te halen, stimuleren we de verduurzaming van woningen, bedrijfspanden en maatschappelijk vastgoed. Hiervoor zetten we onder andere in op het Drents Energieloket, het Ondernemersloket IBDO en het programma Verduurzaming Maatschappelijk Vastgoed. Zij adviseren en begeleiden bij isolatie, energieopwekking en financieringsoplossingen.

Met behulp van incidentele middelen ondersteunen we zogenoemde fixteams, die praktische hulp bieden bij het uitvoeren van energiemaatregelen. We zetten daarnaast in op slimme financieringsvormen via het Energiefonds Drenthe, om de daadwerkelijke uitvoering te versnellen.

Energiebronnen en energiedragers

De nieuwe Energiewet en de Wet collectieve warmte bieden ruimte aan energievoorzieningen en lokale initiatieven. Burgers, ondernemers en overheden kunnen samenwerken via energiegemeenschappen. De wet verplicht tevens om burgers en belanghebbenden actief te betrekken bij de warmtetransitie. Met het stopzetten van de salderingsregeling per 1 januari 2027 komt de investering in zonnepanelen steeds meer ter discussie te staan. Er is een aanzienlijke afname van het totale gasverbruik in Drenthe te zien. Dit heeft te maken met de hogere gasprijzen, verbeterde isolatie van gebouwen en de elektrificering van de warmtevraag. Gemeenten staan de komende tijd voor grote uitdagingen in de warmtetransitie.

Waterstof als kans voor Drenthe

Drenthe loopt voorop als dé waterstofregio van Nederland en Europa. Deze koppositie bij het gebruik van waterstof in de energietransitie willen we versterken. Hiervoor hebben we de juiste innovatieve projecten, kennis en infrastructuur. We zetten in op de gehele waterstofketen: waterstofproductie, transport en opslag van waterstof maar juist ook op toepassing van (groene) waterstof in de industrie, mobiliteit en gebouwde omgeving.

Energie-infrastructuur

Netcongestie blijft een grote uitdaging. Tegelijkertijd ontstaan er kansen voor een flexibel en slim energiesysteem. We werken aan een gedeelde visie op de ruimtelijke inpassing van energie, opslag en infrastructuur, onder meer via de nieuwe Energievisie en de Omgevingsvisie. In projecten zoals Ortese in Emmen ontwikkelen we samen met gemeente en netbeheerder de energiehubs van de toekomst. We zetten in op nationale en internationale samenwerkingsverbanden rond flexibilisering van het energiesysteem.

Grootverbruikers in Drenthe

De industrie in Drenthe beleeft een moeilijke periode. Bedrijven vrezen voor de toekomst van de energie-intensieve industrie in Nederland. Dit heeft vooral te maken met de relatief hoge netwerkkosten en energiekosten in vergelijking met omliggende landen. Ook beperkingen als netcongestie, stijgende prijzen van grondstoffen, de stikstofproblematiek en krapte op de arbeidsmarkt spelen volop.

Energie en mobiliteit

De elektrificatie van mobiliteit vraagt om slimme oplossingen. We koppelen lokale opwek en beschikbaarheid aan laadinfrastructuur. Zo benutten we mobiliteit als instrument om netcongestie tegen te gaan. We investeren in duurzame brandstoffen (groengas, waterstof) en energiehubs, en werken met gemeenten en marktpartijen aan integrale oplossingen.

VOORSTELLEN VOOR DE BEGROTING 2026

Op dit moment is er binnen dit programma voldoende financiële slagkracht om de doelen uit de Energieagenda 2024-2027 te bewerkstelligen. Wel zal er via de 1e actualisatie 2025 een voorstel worden gedaan om de beschikbare middelen anders over deze jaren te verspreiden. Hiermee kan daadkrachtiger en effectiever met onze partners worden samengewerkt. Op dit moment is er voorzien in de benodigde middelen voor de looptijd van de energieagenda. Vanaf 2028 zullen er weer middelen benodigd zijn voor verdere voortzetting van de Drentse energietransitie.

FINANCIËLE SAMENVATTING

Niet van toepassing.

Levendig en sociaal

7 Levendig en sociaal

Vanuit het programma Levendig en Sociaal dragen we bij aan een zorgzame samenleving en een bruisend cultureel en sportief aanbod. Wij geloven in de kracht van onze inwoners en de Drentse gemeenschap, in naoberschap. Daarbij horen voorzieningen en evenementen die mensen bij elkaar brengen, passend bij de Drentse schaal en identiteit. Onze rol is onderzoekend, stimulerend, adviserend en verbindend. Waar nodig springen we bij met kennis, faciliteiten, capaciteit of middelen om initiatieven mogelijk te maken.

Cultuur

De musea van provinciaal belang zijn belangrijke dragers van de culturele en toeristische infrastructuur in Drenthe. Het gaat om het Herinneringscentrum Kamp Westerbork, het Nationaal Gevangenismuseum, het Hunebedcentrum, het Drents Museum (De Buitenplaats) en Museum De Proefkolonie. Ze zijn verankerd in onze geschiedenis, trekken jaarlijks vele bezoekers en bieden werk aan professionals en vrijwilligers. Deze musea van provinciaal belang ondersteunen wij op basis van de Cultuurnota 2025-2028. Het Veenpark voldoet nog niet aan de voorwaarden van de musea van provinciaal belang en is nog in opbouw. We zijn met het park in gesprek over de plannen voor de toekomst. Voor de looptijd van de huidige Cultuurnota na afloop van de collegeperiode geldt, dat wij bij de Begroting 2026 de resterende looptijd financieel meenemen.

Op het gebied van cultuur spelen momenteel verschillende ontwikkelingen:

- 1 Verbouwing en verduurzaming Noordelijk Archeologisch Depot (NAD) Nuis:** we hebben een wettelijke taak om een archeologisch depot in stand te houden voor ons archeologisch erfgoed. Dit doen wij samen met de provincies Groningen en Fryslân. Dit depot voldoet niet meer aan de huidige eisen en moet worden verbouwd en verduurzaamd. Voor de investeringen voor NAD Nuis zal een afzonderlijk voorstel aan Provinciale Staten worden voorgelegd.
- 2 Grote investeringen musea:** o.a. verbouwing Herinneringscentrum Kamp Westerbork, een van de musea van provinciaal belang. Bij het Masterplan van het Herinneringscentrum spelen verschillende belangen i.v.m. het verhaal van de plek, het onderzoek van Astron en de natuur. Het Rijk heeft in de Voorjaarsnota 2025 € 15 miljoen opgenomen voor de verbouwing. Ook wij zullen om een bijdrage gevraagd worden. Wij ondersteunen het Herinneringscentrum bij de lobby richting het Rijk. Hiernaast zijn het Gevangenismuseum en het Hunebedcentrum (samen met het Geopark en het Drentse Landschap) ook bezig met verbouwingsplannen.
- 3 Culturele programmering UNESCO Werelderfgoed Koloniën van Weldadigheid:** voor het behoud en de leefbaarheid van het werelderfgoed is het van groot belang dat het gebied zich blijft ontwikkelen, dat het verhaal uitgedragen blijft worden en dat het erfgoed een duurzame invulling krijgt.

Sociale agenda

Steeds meer inwoners ervaren financiële druk, zorgen over gezondheid of een groeiend wantrouwen richting overheid. Met de Sociale Agenda 2024–2029: Drenthe voor elkaar zetten we in op een sociaal fundament. De agenda richt zich op kansengelijkheid, armoedebestrijding, gezondheid, inclusie en ondersteuning van bewonersinitiatieven. We werken hierin samen met gemeenten, maatschappelijke organisaties en bewoners. Voor de looptijd van de huidige Sociale Agenda na afloop van de collegeperiode geldt, dat wij bij de Begroting 2026 de resterende looptijd financieel meenemen.

Sport

Sport en bewegen zijn essentieel voor een gezonde samenleving. We ondersteunen het netwerk van sportorganisaties via SportDrenthe, Topsport Noord en incidentele subsidies. Het programma Drenthe Beweegt zullen wij voortzetten. Sportvoorzieningen leveren een belangrijke bijdrage aan sociale cohesie, vooral in kleinere kernen. In de afgelopen jaren hebben zich meerdere initiatieven aangediend voor bovenregionale sportvoorzieningen. Bovenregionale sportvoorzieningen kunnen in aanmerking komen voor een laatste steuntje in de rug via een investeringsondersteuning. In ieder geval moet er sprake zijn van een provinciaal belang, een breed gevoelde behoefte en een realistische en duurzame exploitatie. We hechten aan een goede verbinding tussen topsport en breedtesport (bredere maatschappelijke betekenis).

VOORSTELLEN VOOR DE BEGROTING 2026

Extra middelen voor sport

Voor het realiseren van sportevenementen van provinciaal belang stellen wij voor om in 2026 eenmalig een extra bedrag van € 500.000,- beschikbaar te stellen. Daarmee willen we grote sportevenementen ondersteunen. Een goed voorbeeld hiervan is Tour of Holland, een internationale wielervedstrijd die in 2025 plaatsvindt, waarbij één etappe in Drenthe wordt verreden, met als belangrijke locatie de VAM-berg. Een prachtige manier om Drenthe als wielersprovincie op de kaart te zetten met een live-uitzending op nationale televisie. Het doel is om dit evenement in 2026 en 2027 opnieuw in Drenthe te laten plaatsvinden. Daarnaast is het subsidieplafond voor sportevenementen in 2025 verhoogd van € 300.000 naar € 450.000, maar dit plafond werd begin april al bereikt. Voor 2026 stellen we voor het plafond opnieuw te verhogen, om meer evenementen mogelijk te maken.

Ophoging investeringen grote Musea

De musea van provinciaal belang zijn volop in ontwikkeling. Het Herinneringscentrum, het Hunebedcentrum en het Gevangenis­museum zijn bezig met omvangrijke verbouw- en/of nieuwbouwplannen, waarvoor ook de provincie om een bijdrage gevraagd zal worden. Om te kunnen inspelen op de ontwikkelingen bij de grote musea is in het coalitieakkoord € 2 miljoen gereserveerd, verdeeld over 2025 en 2026. Deze middelen zijn verre van voldoende.

Het Herinneringscentrum heeft een Masterplan gepresenteerd van € 63,5 miljoen. Om dit plan mogelijk te maken is het Ministerie van VWS gevraagd voor een bijdrage van zo'n € 50 miljoen. Vanuit de provincie ondersteunen wij het Herinneringscentrum bij de lobby richting het Rijk. De provincie zal ook om een bijdrage gevraagd worden.

Daarnaast is het Gevangenis­museum bezig met een plan voor uitbreiding van de tentoon­stellingsruimte en een vernieuwing van de expositie. Dit is nodig om de verhalen van de kolonie Veenhuizen enerzijds en het nationaal gevangenis­wezen anderzijds te kunnen vertellen. Het Hunebedcentrum is bezig met een verduurzamingsplan samen met het Geopark en het Drentse Landschap, waar het unieke verhaal van de hunebedden, archeologie en geologie op een innovatieve manier verteld wordt in relatie tot het landschap van het Hondsruggebied en het Hunzegebied.

Om de musea van provinciaal belang te ondersteunen bij hun verbouwplannen is het voorstel om het budget voor investeringen grote musea op te hogen met in 2026 en 2027 telkens € 2,5 miljoen. Binnen dit bedrag wordt ook gekeken wat nodig is voor een provinciale bijdrage aan de plannen van het Herinneringscentrum Kamp Westerbork. Een nadere uitwerking volgt. Voor de periode na 2027 wordt gekeken welke aanvullende middelen nodig zijn. Hiermee behouden we sterke musea met een (inter)nationale aantrekkingskracht.

FINANCIËLE SAMENVATTING

Programma 7	2025	2026	2027	2028	2029
Uitbreiding incidentele middelen sport	-	-500.000	-	-	-
Ophoging investeringen grote musea	-	-2.500.000	-2.500.000	-	-
Totaal voorstellen nieuw beleid	-	-3.000.000	-2.500.000	-	-

Mensen en middelen

8 Mensen en middelen

Wat we doen, doen we voor Drenthe. We realiseren ons dat er daarbij veel van ons gevraagd en verwacht wordt. Met ingewikkelde vraagstukken, veranderende rollen en nieuwe manieren van opgabegericht werken. Daarom zorgen we dat we als organisatie goed toegerust zijn. We zijn zuinig op onze mensen en middelen. We investeren flink in de Drentse samenleving, maar doen dat verantwoord. Als lerende organisatie spelen we flexibel in op onze voortdurend veranderende omgeving en stimuleren we initiatief, innovatie en ontwikkeling.

Personeel, Organisatie, Vitaliteit

In 2023 heeft u ingestemd met een stijging van de loonkosten van circa € 1,8 miljoen per jaar, met een incidentele dekking voor vijf jaar (Statenstuk 2023-13). Deze stijging was het gevolg van extra personele inzet vanwege een structuurwijziging binnen de organisatie. Bij de besluitvorming is aangegeven dat deze andere manier van werken naar verwachting ook financiële voordelen met zich mee zou brengen, al was vooraf niet in te schatten hoe groot deze voordelen zouden zijn. Tevens is toegezegd om nadrukkelijk te kijken naar mogelijkheden om externe inhuur van personeel af te bouwen en met de organisatieontwikkeling meer duurzame personele kwaliteit aan de organisatie te binden.

We blijven inzetten op het versterken van de interne organisatie, en op het aantrekken en behouden van de juiste mensen. Het verminderen van externe inhuur en het aanstellen van vaste medewerkers draagt hieraan bij. In 2024 is de externe inhuur met 51% gedaald ten opzichte van 2023. Hiervoor zijn medewerkers in dienst genomen, waardoor de afhankelijkheid van externe deskundigheid is verminderd.

Met deze ontwikkeling geven we concreet invulling aan de gemaakte afspraak om externe inhuur te verminderen, de interne personele kwaliteit te versterken én hierover transparant te rapporteren. Door deze ontwikkeling verwachten we een besparing van € 400.000 op de loonkosten te realiseren. De totale kosten voor inhuur zijn namelijk gedaald van circa € 3 miljoen naar € 1,5 miljoen. Omdat vaste medewerkers gemiddeld 30% goedkoper zijn dan externen, kunnen we met deze verschuiving € 400.000 besparen. Daarmee wordt € 400.000 van de eerdergenoemde € 1,8 miljoen gedekt.

De onderhandelingen over de CAO 2025 zijn gestart, met een beoogde ingangsdatum van 1 juli 2025. De verwachte financiële effecten hiervan worden meegenomen in de begroting. In 2025 werken we ook aan een geactualiseerde Dienstverleningsoverkomst Personele Dienstverlening en Arbo met Prolander. Het besluitvormingsproces, inclusief eventuele personele consequenties, wordt zorgvuldig doorlopen in overleg met betrokken partijen, waarbij zowel de impact op de organisatie als op de medewerkers wordt meegenomen. Daarnaast vinden op 6 november 2025 de verkiezingen van de Ondernemingsraad plaats, waarmee medewerkers invloed houden op het personeelsbeleid en arbeidsomstandigheden.

Vastgoed

Het vastgoedbeleid van de provincie is in 2024 vastgesteld en vormt de basis voor toekomstgericht beheer. Uitgangspunt blijft: de provincie bezit vastgoed alleen als het noodzakelijk is voor de uitvoering van haar taken. Voor het bestaande vastgoed ligt de focus op duurzaamheid en efficiëntie in lijn met de klimaatdoelen. Dit betreft onder meer betere isolatie, energiezuinige installaties en het plaatsen van extra zonnepanelen. Het structureel onderhoud van onze gebouwen

voeren we uit op basis van actuele Meerjarenonderhoudsplannen (MJOP's). Voor het provinciehuis wordt in 2025 een onderzoek afgerond naar het gebruik van de verschillende faciliteiten, waaronder de verschillende overlegruimten, beeldbepalekken, projectruimtes en de inrichting van het restaurant. Het doel is inzicht te krijgen in de mate waarin deze voorzieningen aansluiten bij het werk en de wensen van de gebruikers. De resultaten vormen de basis voor gerichte aanpassingen aan inrichting en functionaliteit, waar nodig. Deze aanpassingen worden gecombineerd met gepland technische onderhoud en vervanging van installaties uit het MJOP. Zo blijft het provinciehuis, 15 jaar na de revitalisering en na de coronaperiode, aansluiten bij veranderde werkpatronen en toekomstbestendige huisvestingswensen.

Digitalisering, cybersecurity en NIS2

De provincie Drenthe blijft investeren in digitalisering om efficiënter, veiliger en toegankelijker te kunnen werken. Dit sluit aan bij de toenemende eisen rondom informatiebeheer, cybersecurity en datagedreven beleid. Werken binnen de provincie wordt steeds flexibeler. Met nieuwe digitale vergader- en samenwerkingstools zorgen we ervoor dat teams optimaal kunnen samenwerken, zowel op kantoor als op afstand.

Vanaf 2025 gelden strengere Europese eisen voor cybersecurity (NIS2). Dit betekent dat we onze digitale beveiliging verder opschalen en zorgen dat medewerkers goed voorbereid zijn op digitale dreigingen. We zetten in op structurele monitoring van onze systemen, verscherpte toegangseisen en cybersecurity-trainingen voor medewerkers.

Om beter inzicht te krijgen in beleidsvraagstukken investeren we in datagedreven werken. We werken aan de inzet van geavanceerde analysetools en kijken naar nuttige en veilige toepassingen van kunstmatige intelligentie (AI). Dit helpt bij onderbouwde beleidsbeslissingen en efficiëntere dienstverlening.

Met deze maatregelen blijft de provincie Drenthe werken aan een moderne, veilige en duurzame organisatie. Vastgoed wordt toekomstbestendig beheerd, digitalisering wordt ingezet om slimmer te werken en facilitaire diensten ondersteunen een flexibele en gezonde werkomgeving.

VOORSTELLEN VOOR DE BEGROTING 2026

Niet van toepassing.

FINANCIËLE SAMENVATTING

Niet van toepassing.

Bijlage

provincie **D**renthe

Coalitieakkoord

Samen bouwen we Drenthe!
2023-2027

Samen bouwen aan Drenthe – een tussenbalans

Twee jaar geleden spraken de Statenfracties van BBB, PvdA, VVD en CDA hun ambities uit in het coalitieakkoord **'Samen bouwen we Drenthe!'** Ons college is aan de slag gegaan met de uitvoering. Nu, halverwege de bestuursperiode, kijken we hoe het staat met de ambities die destijds aan het papier zijn toevertrouwd. Waar zijn we trots op en waar willen we nog meer meters maken?

Parallel aan het proces van de Voorjaarsnota namen we bewust de tijd om hierbij stil te staan. Niet alleen om te reflecteren, maar vooral om het oorspronkelijke gevoel achter het akkoord weer op te roepen. Wat willen we samen bereiken? Onze bevindingen vatten we hieronder op hoofdlijnen samen. Het is dus geen volledig of uitputtend overzicht van onderwerpen en (financiële) verantwoording; daarvoor zijn de P&C-documenten bedoeld.

Waar staan we nu? Op koers – met oog voor de realiteit

We maken voortgang op onze ambities en boeken resultaten op uiteenlopende beleidsterreinen. Tegelijkertijd stonden de afgelopen twee jaar in het teken van grote maatschappelijke opgaven, waar verschillend naar wordt gekeken – in de samenleving én in de politiek. We opereren in een dynamisch krachtenveld, waarin landelijke ontwikkelingen, jurisprudentie en maatschappelijke spanning direct doorwerken op onze beleidsruimte en de snelheid waarmee we ambities kunnen omzetten in zichtbare resultaten.

Dossiers zoals stikstof, vergunningverlening en ruimteclaims van onder andere Defensie vragen veel van onze wendbaarheid en ons vermogen om samen verder te komen. De vergunningverlening is nog steeds niet op gang gekomen, er is nog geen oplossing voor PAS-melders en de gebiedsprocessen in het landelijk gebied vragen meer tijd en duidelijkheid vanuit landelijke kaders. Voor bijvoorbeeld woningbouw en de netcongestie werken we actief aan oplossingen, maar deze opgaven laten zich niet eenvoudig oplossen.

Niet alles ligt binnen onze directe invloed, maar we blijven actief kijken naar wat wél kan. Met medeoverheden, maatschappelijke partners en inwoners maken we keuzes die passen bij Drenthe. Zo lukt het samen om mooie resultaten te boeken.

Trots op resultaten én samenwerking

Met de intentieverklaring Bollenteelt gaven we ruimte aan een initiatief vanuit de sector om duurzamer te telen. Met de Woonagenda sturen we op de versnelling van de woningbouw om zo elke Drent aan een passend huis te helpen. Met de nieuwe organisatievorm van 'Ik Ben Drents Ondernemer' worden ondernemers nog beter en sneller geholpen. Bij Mobiliteit brachten we de investeringen en inzet op orde, omdat we daarmee nog gericht werken aan de bereikbaarheid én leefbaarheid van Drenthe.

Dit zijn voorbeelden waar we met trots naar kijken. Niet alleen vanwege het resultaat, maar vooral door de samenwerking met inwoners, organisaties en andere overheden. Vaak gaat het ook om een nieuwe manier van werken of om de actieve rol die we als provincie hebben gepakt.

Een gezamenlijke verdienste was de Drentse en noordelijke lobby, met zichtbare resultaten op thema's zoals het spoor, verlaging van de beschermde status van de wolf en de aanpak van het landelijk gebied. De komende periode versterken we onze lobby verder. We maken bewuste keuzes, zowel voor onze positie als voor netwerken en samenwerkingen die het meeste effect opleveren.

Ambitieuus blijven, realistisch sturen

Onze ambities uit het coalitieakkoord blijven de basis voor wat we doen. De komende twee jaar zetten we stevig in op de uitvoering van onder andere de Cultuurnota, Sociale Agenda, Economische Koers en Energieagenda. Dit is slechts een greep uit de plannen en agenda's waar we aan werken. Er lopen tal van andere trajecten en initiatieven, gericht op zowel beleidsontwikkeling als zichtbare uitvoering in de provincie. Daarbij blijven we werken aan een gezonde financiële positie. We gaan zorgvuldig om met onze middelen.

De eerdergenoemde uitdagingen gaan we aan door regelmatig stil te staan bij onze positie in de verschillende dossiers. Samen met onze omgeving kijken we kritisch naar wat er nodig is, wie welke rol heeft en hoe we samen tot de beste aanpak komen.

Verder letten we erop dat onze ambities haalbaar blijven en in de praktijk uitvoerbaar zijn. We leggen uit wat kan, wat (nog) niet lukt en waarom. Daarbij zijn we deels afhankelijk van de uitvoeringskracht en (financiële) ruimte van onze partners. Maar we blijven zoeken naar oplossingen. De Drentse aanpak; op een manier die past bij onze provincie en haar inwoners.

De samenhang tussen opgaven vraagt bovendien om zorgvuldige afwegingen. Dat speelt bijvoorbeeld bij de gebiedsprocessen in het landelijk gebied, de omgevingsvisie, de water- en natuuropgaven en vraagstukken rond bereikbaarheid, economie en wonen.

Het is duidelijk dat sommige opgaven weerbarstig zijn en tijd vragen. Niet alles levert direct resultaat op, maar we blijven in beweging. Stap voor stap bouwen we samen aan een provincie waar het fijn wonen, werken en verblijven is.

Verbindend besturen

Onze lijnen met inwoners, organisaties en medeoverheden zijn daarom kort. We vinden het belangrijk om te investeren in de relatie met statenleden. In de afgelopen periode is daar op verschillende manieren invulling aan gegeven. Van informeel contact tot nieuwe manieren van informatievoorziening. Het gebruik van Startnotities heeft gezorgd voor meer betrokkenheid van Provinciale Staten en samenwerkingspartners. Het Burgerberaad leverde maar liefst 26 adviezen over wonen op.

Wij blijven alle statenleden uitnodigen tot laagdrempelig contact. Niet alleen om vroegtijdig vragen te verhelderen, maar ook om uiteindelijk het goede debat met elkaar te kunnen voeren. Waarin over en weer ruimte wordt geboden en helder is waar de provincie over gaat.

In Drenthe doen we het samen

Als collegiaal bestuur, met sinds kort een vernieuwde samenstelling, hebben we vertrouwen in de komende twee jaar. Dat doen we door te werken vanuit de afspraken in het coalitieakkoord, telkens te kijken naar wat wél kan - in plaats van wat niet kan - en bovenal: in gesprek te blijven.

